

Diarienummer: 13SCN/0011

Socialnämnden

Datum: 2013-01-28
Handläggare: Nedhal Pirababi
Socialkontor, Stab
Nedhal.pirababi@varmdo.se

Överenskommelse om mottagande och bosättning av nyanlända invandrare

Förslag till beslut

1. Värmdö kommun tecknar avtal med Länsstyrelsen i Stockholm om årligt mottagande av 5-30 flyktingar och ensamkommande barn/ungdomar varav
  - a. omkring 15 ska tas emot genom att de anvisas plats för bosättning i kommunen via arbetsförmedlingen eller Migrationsverkets försorg, och
  - b. övriga 15 beräknas bosätta sig på egen hand.
2. Värmdö kommun tecknar avtal med Länsstyrelsen i Stockholm att antalet asylplatser för mottagande av ensamkommande barn/ungdomar utökas från 3 platser till 5 platser och att avtal om tillhandahållande av så kallade PUT-platser särskiljs.
3. Värmdö kommun tecknar avtal med Värmdö Bostäder AB om tilldelning av adekvat antal bostadslägenheter för fullgörande av mottagande av nyanlända och ensamkommande barn/ungdomar.
4. Att Socialnämnden, för det fall avtal enligt ovan tecknas, begär en budgetförstärkning motsvarande kostnaden för en (1) handläggartjänst på IFO barn och ungdom
5. Att Värmdö Kommun, för det fall avtal enligt ovan tecknas, tecknar avtal med AB Vårldus om 5 asylplatser

Beslutsnivå

Kommunfullmäktige punkt 1-3
Socialnämnden punkt 4-5

Sammanfattning

Socialkontoret har fått i uppdrag att utreda Länsstyrelsens avtalsförslag för mottagande av nyanlända och ensamkommande barn/ungdomar.

Länsstyrelsen har inkommit med förslag om avtal om mottagande av 7 – 45 nyanlända och ensamkommande barn/ungdomar. Detta innebär en ökning med ett tjugotal nyanlända per år, jämfört med Värmdö Kommuns nuvarande avtal med Migrationsverket.

Vidare föreslår Länsstyrelsen att Värmdö Kommun utökar antalet asylplatser för ensamkommande barn/ungdomar från 3 till 7. Mottagande av asylsökande barn/ungdomar är ett omfattande uppdrag för kommunen, som kräver stora resurser både när det gäller utredningar och insatser. Varje asylplats genererar i genomsnitt 3 ensamkommande barn/ungdomar per år. En ökning till 7 asylplatser innebär därmed mer än en fördubbling av antalet boendeplatser.

Arbetsförmedlingen har ansvaret för etablering av flyktingar enligt etableringslagen de första två åren efter uppehållstillstånd. Kommunen ansvarar, utöver det generella ansvaret som gäller alla kommuninvånare enligt kommunallagen, för bosättning, SFI, samhällsorientering och socialt stöd. För ensamkommande barn/ungdomar tillkommer ett omfattande ansvar.

Kommunen erhåller årligen en fast grundersättning från staten vid tecknande av avtal för mottagande av nyanlända. Till det tillkommer under etableringstiden en schablonersättning per nyanländ. Dessa ersättningar är tänkta att täcka kostnaderna för kommunens insatser för SFI, samhällsorientering, komplettering av försörjningsstöd, bosättning mm. Kommunen har möjlighet att återsöka ersättning för extraordinära insatser.

För mottagande av ensamkommande barn/ungdomar erhåller kommunen ersättning dels för en första utredning dels en ersättning per dygn och barn/plats. En kommun som tar emot ensamkommande barn/ungdomar har, utöver grund- och schablonersättning, rätt till ersättning för vissa kostnader som har ett direkt samband med barnets boende och omvårdnad.

Mot bakgrund av den genomlysning av konsekvenser för Värmdö kommun av ett utökat mottagande av nyanlända och ensamkommande barn/ungdomar föreslås Socialnämnden rekommendera kommunfullmäktige att teckna avtal om mottagande av 5-30 nyanlända och ensamkommande barn/ungdomar, och att utöka antalet asylplatser för ensamkommande barn/ungdomar till 5. Vi bedömer att förutsättningen för att kommunen ska kunna fullgöra ett sådant åtagande är dels att avtal tecknas med Värmdö Bostäder AB om tilldelning av adekvata bostäder, dels att avtal tecknas med AB Vårlljus om köp av 5 asylplatser och slutligen att socialkontoret erhåller en budgetförstärkning motsvarande en (1) handläggartjänst på IFO barn och ungdom.

Bakgrund

Uppgiften (ansvaret) att träffa överenskommelser med kommuner om mottagning av nyanlända övergick 2010-07-01 från Migrationsverket till Länsstyrelserna. I det fall det redan fanns en gällande överenskommelse om mottagande av nyanlända mellan kommunen och Migrationsverket fortsatte den att gälla.

- Värmdö Kommun har sedan 2004 ett löpande avtal med Migrationsverket att ta emot 0,18 % av antalet beviljade uppehållstillstånd i riket, vilket *idag* motsvarar ca 25 flyktingar per år.
- Värmdö kommun har sedan 2009 ett löpande avtal om mottagande av asylsökande ensamkommande barn/ungdomar enligt vilket Värmdö Kommun förbinder sig att hålla 10 boendeplatser tillgängliga för ensamkommande barn/ungdomar över 14 år, varav minst 3 platser alltid ska vara tillgängliga för asylsökande barn/ungdomar.

Enligt Länsstyrelsen behöver samtliga överenskommelser om mottagande av nyanlända tecknade tidigare än 2011 skrivas om och samtliga överenskommelser om ensamkommande barn behöver omförhandlas inför 2013.

Ärendebeskrivning

Den 31 oktober 2012 inkom Länsstyrelsen till Värmdö Kommun med förslag på ny överenskommelse om mottagande av flyktingar och ensamkommande barn/ungdomar. Länsstyrelsens förslag lyder:

- Värmdö kommun åtar sig genom avtal att årligen ta emot 7-45 nyanlända (se bilaga 1)
- Värmdö kommun tecknar avtal om 7 asylplatser för ensamkommande barn/ungdomar enligt förslag (se bilaga 2).
- Värmdö kommun tecknar separat avtal för barn med uppehållstillstånd, s.k. PUT-platser (se bilaga 3)

Utöver det prognostiserar Länsstyrelsen att 15-25 nyanlända bosätta sig på egen hand i Värmdö Kommun. Hit räknas ensamkommande barn/ungdomar med UT¹.

Länsstyrelsens förslagna överenskommelse är tänkt att gälla fr.o.m. 2013-01-01. För att göra en korrekt utvärdering av innebörden av det föreslagna avtalet har Värmdö Kommun informerat Länsstyrelsen att avtalsförslaget tidigast kan behandlas i socialnämnden i februari 2013. Länsstyrelsen har godtagit det.

Länsstyrelsens förslag är framtaget utifrån en fördelningsmodell, s.k. Länstal, som innehåller två utgångsvärden baserade på Migrationsverkets prognoser, dels i form av ett sammantaget antal platser, dels anvisningsbara platser därav. Utgångspunkten för fördelningen har varit

„t arbetsmarknadens behov av arbetskraft och den enskildes möjligheter att få arbete på bosättningsorten. Viktning av länstalen tar därför störst hänsyn till arbetsmarknadens förutsättningar (45 %), därefter folkmängden (40 %), demografiska förutsättningar i länet med behov av ersättningsrekryteringar (10 %) samt bostadsmarknaden (5 %). I valet mellan ett stort utbud av tillgängliga bostäder och en arbetsmarknad som kan ta emot och är i behov av ny arbetskraft har arbetsmarknadens förutsättningar värderats högst.

Migrationsverkets prognos

Antalet asylsökande har ökat från 30 000 asylsökande per år 2011 till drygt 40 000 per år 2012. Ökningen av antalet asylsökande, som domineras av asylsökande från Syrien, Afghanistan och Somalia², ställer nya krav på hela systemet för mottagande, bosättning, etableringsinsatser och kommunala åtgärder.

---

¹ Upphållstillstånd

² Se bilaga Tabell 1

Enligt migrationsverkets prognos från oktober 2012³ väntas 54 000⁴ personer söka asyl i Sverige år 2013. Det är en kraftig höjning jämfört med prognosen från juli 2012.

Bakgrunden till höjningen är framför allt den svåra situationen i Syrien där fler flyr från en eskalerande konflikt som riskerar att bli långdragen och spridas i regionen. Samtidigt fortsätter det komma många asylsökande från bland annat Somalia, Afghanistan och västra Balkan. Nivåerna är de högsta sedan Balkankriget för 20 år sedan och eftersom en stor andel av de sökande har behov av skydd, behövs det fler platser i kommunerna för dem som får uppehållstillstånd.

Analyser och bedömningar av de största asylsökandegrupperna i Sverige inbegriper även asylsökande ensamkommande barn/ungdomar. Antalet ensamkommande barn och unga bedöms öka något jämfört med den prognos som lämnade i slutet av juli. Antalet ensamkommande barn och unga har under januari till september 2012 ökat med cirka 43 procent jämfört med samma period förra året, till ca 3 800. Mot bakgrund av den förhöjda prognosen höjs även prognosintervallet för 2013 med ett spann mellan 3 900 – 4 500. Det är den högsta nivån hittills, när det gäller ensamkommande barn/ungdomar. För år 2014-2015 tillämpas en framskrivning av prognosantagandet för år 2013.

Migrationsverkets handläggningstid har förkortats och allt fler får beslut inom ett par månader. Genomsnittstiden för handläggning av asylärenden hos Migrationsverket är 109 timmar. Migrationsverkets syfte är att flyktingar som får uppehållstillstånd ska beredas möjlighet till etablering så fort som möjligt. Boendeplatser i kommunerna utgör en viktig del för snabb etablering.

Etableringslagen

Den 1 december 2010 infördes en ny lag om etablering av flyktingar⁵, vilken ersatte introduktionsersättningslagen⁶. I och med etableringslagens ikraftträdande övergick det övergripande ansvaret för etableringsinsatser från kommunen till Arbetsförmedlingen. Kommunerna har fortfarande en viktig roll för mottagandet inte minst vad gäller boende, skola, undervisning i svenska (SFI) och samhällsorientering, socialt stöd och får därför statlig ersättning.

Ensamkommande barn/ungdomar

Mottagandet av ensamkommande barn/ungdomar är ett omfattande uppdrag som socialkontoret har. Huvudsakligen utgår arbetet utifrån det barnskydd som är reglerat i Socialtjänstlagen⁷. Det innebär samma uppdrag som avser andra barn som riskerar att fara illa, utvecklas ogynnsamt och behöver insatser från socialnämnden.

Man räknar med att varje mottaget barn under året generar 3 barn på årsbasis. År 2012 tog Värmdö Kommun emot 11 ensamkommande barn/ungdomar. Oftast är det ankomna barnen runt 15 år när de anländer och blir kvar inom socialtjänstens ansvar under lång tid innan de är mogna att klar ett vuxet och självständigt liv. En grundförutsättning för ett vuxet och självständigt liv är att de har fullgjort gymnasiet. I praktiken innebär det

³<http://www.migrationsverket.se/download/18.498cd6ad13a7dde85ef80007831/Prognos+26+okt+2012+korr.pdf>

⁴ Migrationsverket räknar med 51 000–64 000 asylsökande nästa år, beroende på utvecklingen. Enligt det scenario som verket ser som mest sannolikt, blir antalet 54 000

⁵ Lag (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare

⁶ Lag 81992:1068) om introduktionsersättning för flyktingar och vissa ansr utlänningar

⁷ Socialtjänstlagen (2001:453)

att ungdomarna är minst 21 år innan de kan konkurrera på arbetsmarknaden samt klara sin försörjning. En ytterligare komplikation är den begränsade bostadsmarknaden där ungdomarnas möjligheter att skaffa eget boende.

Sedan starten av Äppelbo, Värmdö Kommuns boende för ensamkommande barn/ungdomar, år 2007 har nästan 60 barn tagits emot av socialnämnden. Den 1 januari 2013 är 10 barn boende på Äppelbo. De är placerade enligt beslut av socialnämndens arbetsutskott. Till detta tillkommer 17 barn som är placerade i heldygnsvård. Några enstaka öppenvårdsinsatser tillkommer men uppgår inte till någon större volym. Vi kan konstatera att genomströmningen är låg och att den grupp ungdomar som idag uppgår till 27 individer kommer att växa betydligt oavsett om socialnämnden fattar beslut om att utöka mottagandet.

Den erfarenhet vi gjort är att många ungdomar som kommer är traumatiserade och har behov som kräver omfattande stöd. En för hög andel av de barn som placerats vidare från Äppelbo till familjehem har havererat. Familjehemmen har inte klarat uppdraget. En möjlig orsak är att familjehemmen fått för lite stöd och eller haft för dålig utbildning. Det är också krävande tjänsteuppdrag som nämnden saknar resurser att tillgodose och som inte ersätts av Migrationsverket.

Socialnämndens ansvar innebär en tids och arbetskrävande handläggning där det enskilda barnets behov ska utredas, insatser tillsättas och vården ska följas upp. Behoven förändras över tid och förutsättningar förändras. Det tillkommer också annan handläggning med tillsättandet av särskild förordnad vårdnadshavare enligt Föräldrabalken (FB) samt utredningar av tilltänkta familjehem. Allt detta sammantaget ersätter migrationsverket vid ett tillfälle med 31 000 kr/barn. Detta uppväger på långt när inte kommunens kostnader.

Det är av största vikt att socialnämnden i Värmdö kommun är medveten om redovisade handläggningskostnader som löper under lång tid eftersom ett ökat mottagande kräver personella förstärkningar. Det är inte möjligt att över tid växla resurser till ensamkommande barn från det reguljära barnskyddsuppdraget. Myndighetsansvaret för handläggningen är organiserad inom Individ och familjeomsorgens ungdomsgrupp. Personalbemanningen är inför innevarande år 2013 begränsad men har tillfört 0,5 tjänst för att förstärka mottagandet. Det ska ses i ljuset av den besparing om 1,45 tjänst som gjordes inför verksamhetsåret 2012.

Utifrån ett tjänstemannaperspektiv är det också viktigt att mottagandet av barn inte bara innebär ett uppdrag för socialkontoret utan att det är ett uppdrag för hela kommunen. Självfallet har socialnämnden ett stort ansvar men även andra främst skola och bostadsförsörjningen. Bostadsfrågan är ytterst viktig för att tillgodose ungdomarna utveckling där det kan träna självständigt boende

Bostad

Bostads- och bosättningsproblematiken är ett stort problem för flyktingmottagandet i Stockholms län, huvudsakligen på grund av den generella bristen på bostäder, och på grund av att asylsökande och nyanlända väljer att bosätta sig i Stockholmsregionen där arbetsmarknaden är god.

Enligt Etableringslagen är det Arbetsförmedlingen som med sitt samordningsansvar för individens arbetsmarknadsetablering också har *bosättningsansvaret*, det vill säga att till

de individer som inte bosätter sig på egen hand anvisa lämplig kommun för bosättning utifrån ett arbetsmarknadsperspektiv. Arbetsförmedlingens bosättningsansvar sträcker sig till 6 månader efter ankomstdatum. Kommunen har genom sitt praktiska mottagandeansvar ett *bostadsansvar*, och att vid behov medverka till en lösning för individen.

De kommuner som tar emot flyktingar från anläggningsboende bör kunna anvisa bostäder i relation till det antal mottagna man avtalat. Detta har inte alltid kunnat uppfyllas på grund av bostadsbrist.

Kommunerna har ansvar för att planera bostadsförsörjningen så att alla i kommunen kan leva i goda bostäder. Planeringen för detta måste ske genom kunskap om tillgång på bostäder och de behov av bostäder som finns i kommunen. För att bostadsförsörjningen ska fungera behövs det också tillräckligt med bostäder.

Idag är 5 425 personer anmälda till bostadskön i Värmdö kommun. Bostadsbristen är stor och många är i behov av bostad. Behovet gäller ungdomar, flyktingar och andra bostadsbehövande medborgare i kommunen. Utifrån tillgången till, och för en rättvisare fördelning av, bostäder behövs uppskattningsvis årligen 10-12 lägenheter av varierande storlek för att klara av att uppfylla mottagandet av 5-30 flyktingar och ensamkommande barn/ungdomar. Detta utan att kommunen förbinder sig till att ta emot ett visst antal flyktingar varje månad. Tillgång till lediga bostäder kan i så fall avgöra om kommunen kan fylla avtalskvoten.

Lägenheterna i Värmdö Bostäders AB bestånd består till största del av lägenheter med 2⁸ eller 3⁹ rum och kök (ROK). I hela bostadsbeståndet finns endast 10 lägenheter med 5¹⁰ ROK och 95 lägenheter med 4¹¹ ROK. Omsättningen på dessa lägenheter är dessutom väldigt låg. Bristen på större lägenheter är ett problem för de många gånger barnrika flyktingfamiljerna. Närmare hälften av alla barn födda utomlands eller med båda föräldrarna födda utomlands har två eller fler syskon. Hushåll med tre eller fler barn är trångbodda i mycket hög utsträckning.

Trångboddhet är inte enbart en boendefråga utan berör även integrations- och välfärdsfrågor. Ekonomiskt svaga hushåll, familjer med många barn, ensamföräldrar och familjer med utländsk bakgrund är trångbodda i högre utsträckning än genomsnittet. Genom att inte kunna få ro och avskildhet i ett eget rum berövas alltså många barn ordentliga möjligheter till läsläsning och skolarbete. Forskning har visat att barn från trångbodda hem presterar sämre i skolan. Trängsel i hemmet kan göra att barn mer eller mindre uttalat tvingas spendera mycket av sin fritid utanför hemmet. Ofta är det äldre pojkar som väljer att tillbringa sin fritid i de centrala delarna av staden. Detta minskar den sociala kontrollen från föräldrar, släktingar och vänner.

Förutom många praktiska problem innebär trångboddheten en långvarig stressfaktor som är påfrestande för både barn och vuxna och kan leda till såväl fysiska som psykiska besvär. Ofta är den ekonomiska situationen dessutom pressande för trångbodda hushåll vilket innebär ytterligare stress och påfrestningar. Genom att problemen drabbar de boendes koncentrationsförmåga och förmåga till såväl arbete som planering påverkas

---

8 ca 48 % av bostadsbeståndet

9 ca 30 % av bostadsbeståndet

10 mindre än 0,5 % av bostadsbeståndet

11 knappt 5 % av bostadsbeståndet

också möjligheterna att hitta vägar att bryta trångboddheten, vilket leder till inlåsnings effekter.

Ett avtal mellan Värmdö Kommun och Värmdö Bostäder AB om tilldelning av adekvata lägenheter är enligt vår bedömning en förutsättning för att kommunen ska kunna fullgöra ett avtal om mottagande av 5-30 nyanlända och ensamkommande barn/ungdomar.

SFI

Enligt etableringslagen är kommunerna skyldiga att erbjuda Svenska För Invandrare (SFI) till nyanlända. För att kunna kommunicera på svenska måste den nyanlände ha uppnått C-nivå av fyra EU-nivåer, A, B, C och D. Flyktingar från krigsdrabbade länder, såsom Somalia och Afghanistan, har oftast låg utbildning med undantag av flyktingar från Syrien. Flyktingar med låg utbildning behöver längre tid och mer lärarresurser på SFI och därmed högre kostnader för kommunen. Enligt skollagen har varje elev berättigad till 550 timmars SFI. Erfarenheter visar att det är långtifrån tillräcklig för elever med låg utbildning.

Samhällsorientering

Samhällsorientering infördes december 2010 enligt den nya lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare som en obligatorisk del av nyanländas etableringsplan. Varje kommun ska se till att nyanlända invandrare erbjuds minst 60 timmar samhällsorientering. De nyanlända invandrare som omfattas är flyktingar, andra skyddsbehövande m.fl. och deras anhöriga som avses i 2 § lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

Syfte med samhällsorientering

Syftet med samhällsorienteringen är att underlätta de nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet. Samhällsorienteringen ska ge en grundläggande förståelse för det svenska samhället och en grund för fortsatt kunskapsinhämtande. Målen är att deltagarna utvecklar kunskap om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingarna, om den enskildes rättigheter och skyldigheter i övrigt, om hur samhället är organiserat samt om praktiskt vardagsliv.

Värmdö kommun ingår i det kommungemensamma "Centrum för Samhällsorientering" och köper tjänsten till en självkostandspris på 5.500kr per deltagarkurs vilket är fördelaktigt för kommunen då kommunen inte bekostar tolk, undviker svårigheter med att få tag på behöriga utbildare och sparar tolkkostnader för "udda" språk.

Socialt stöd

Begreppet socialt stöd nämns men har inte definierats noggrant. Det kan innebära hela flyktingens sociala situation. En beskrivning av socialt stöd kan vara att den nyanländas behov av kontakt med samhället och praktisk hjälp med kontakt med myndigheter, hyresgästföreningen, skatteverket mm tillgodoses. Denna uppgift ligger på både arbetsförmedlingen och kommunen.

Risk finns att information som den nyanlända får om synen på barn och familjeförhållanden i Sverige inte efterföljs. Barn och kvinnor i patriarkala förhållanden kan bli utsatta och det ökar kostnader för insatser och kräver resurser av kommunen som vi inte har.

Barnens behov

Etableringslagen gäller endast vuxna individer. De nyanländas barns behov och allt som gäller barnen är kommunens ansvar. Anmälan till skola och förskola och uppföljning av barnens utveckling i skolan ligger på kommunen. BBiC, barnens behov i centrum, måste beaktas hos varje flyktingfamilj som tas emot i kommunen. Information om familjestruktur och familjeförhållanden i Sverige får de nyanlända senare efter upprättande av etableringsplanen. Det är mycket viktigt med information till föräldrar om barnuppfostran, äga mm. För att de nyanländas barn inte ska hamna i skuggan av de vuxnas etablering behöver kommunen resurser för att följa upp barnen i hemmen och skolan.

Överförmyndarnämndens roll gällande ensamkommande barn/ungdomar

När Överförmyndarnämnden (ÖFN) får ett meddelande om att ett barn ska till Värmdö ska en god man förordnas skyndsamt. ÖFN kontaktar en person som kan anses lämplig och som är villig att åta sig uppdraget. Godmanskapet är ett frivilligt uppdrag som utförs av lekmän. Visst arvode utgår. Innan ÖFN förordnar en god man vill vi att personen ska ha träffat barnet och skrivit under ett åtagande. Åtagandet skickas till Migrationsverket.

ÖFN har tillsyn över godemannens uppdrag. Tillsynen består bl.a. i att granska redovisningshandlingar och redogörelser som godemännen lämnar in vid uppdragets början och slut samt där emellan varje kvartal.

ÖFN tillhandahåller information till godemännen om uppdraget.

Ett uppdrag som god man för ett ensamkommande barn skiljer sig mycket åt från andra godmansuppdrag. Det är helt andra regler och rutiner att jobba efter inom ÖFN.

Hälsovård, psykisk ohälsa för flyktingar och ensamkommande barn

Många nyanlända, och i synnerhet ensamkommande barn, har traumaupplevelser från krig i sina hemländer och från upplevelser under själva flykten. Många kvinnor och barn blir utsatta för övergrepp och det är svårt för den utsatta att prata om sina upplevelser och ännu svårare att söka hjälp eftersom övergrepp är förknippat med skam i många kulturer. Erfarenheten visar att många flyktingar efter att de fått uppehållstillstånd uppvisar symtom på psykisk ohälsa såsom koncentrationssvårigheter, ont i kroppen, mardrömmar och svårigheter att anpassa sig till nya förhållanden.

Gifta par kommer i osämja till följd av förändringar föräldraroller och svårigheter med språket. Kommunen behöver bygga upp ett bättre samarbete med sjukvården för att möta detta.

Funktionsnedsättning

Flyktingar med funktionsnedsättning kräver extra resurser. Kommunens möjlighet att ta emot ett större antal funktionshindrade flyktingar är begränsat då det med dagens resurser blir svårt att erbjuda den humana hjälp som flyktingar behöver. Det är inte enbart LSS hjälpen den nyanlända behöver, han/hon behöver extra språk- och tolkhjälp och även bostad nära till kommunikation och vård. Anpassad bostad efter behov är en av de svårigheter som kommunen möter vid mottagande av flyktingar med funktionsnedsättning

Äldre över 65 år

Äldre över 65 år omfattas inte av etableringslagen och schablonersättningen för dessa personer är lägre. Det finns inga krav på SFI-studier, praktik eller arbete för den

gruppen. De äldre behöver också hjälp med samhällsinformation, aktiviteter, kontakt med sjukvård, men kommunen har ingen skyldigheter att tillhandahålla det. Kommunen har informationsskyldighet till alla. Budget för detta saknas.

Efter etableringsperiodens slut

Etableringsperioden är på 24 månader från det datum etableringsplanen upprättas och den nyanlända tas emot i kommunen. Information saknas från staten vad som planeras efter denna period och om hur den nyanlända klarar sin ekonomi. Tanken är att den nyanlända ska vara fortsatt självförsörjande genom arbete eller studier, men en grupp med låg eller ingen utbildning kan ha svårt på den öppna arbetsmarknaden. För de nyanländas anställning finns det en del stöd till arbetsgivare som vill anställa en nyanländ i form av nystartsjobb, instegsjobb och jobb- och utvecklingsgaranti.

Ekonomiska konsekvenser

Grundersättning

De kommuner som har en överenskommelse med länsstyrelsen om mottagande av vissa nyanlända invandrare får varje år en grundersättning¹². Grundersättningen betalas ut i början av året eller i samband med att en ny överenskommelse mellan kommunen och länsstyrelsen träffas¹³. Ersättningen betalas ut av Migrationsverket direkt till berörd kommun utan att kommunen behöver lämna in en ansökan. Grundersättningen motsvarar tio prisbasbelopp¹⁴, det vill säga 440 000 kronor för år 2012.

Schablonersättning

Kommunen får en schabloniserad ersättning för de nyanlända invandrare som kommunen tar emot. Schablonersättningen¹⁵ till en kommun avser kostnader för:

- mottagande och praktisk hjälp vid bosättning
- särskilda introduktionsinsatser/merkostnader i skola, förskola, fritidshem och barnomsorg m.m.
- utbildning i svenska för invandrare
- samhällsorientering
- tolk
- andra kommunala insatser för att underlätta etablering i samhället
- kvarstående kostnader för ekonomiskt bistånd och administration

Beloppen för schablonersättningen 2012 var:

- 82 200 kronor för barn och vuxna upp till 64 år
- 51 400 kronor för vuxna över 65 år

Ersättning för initiala kostnader för ekonomiskt bistånd

Kommunen får ersättning för initiala kostnader¹⁶ med ett schabloniserat engångsbelopp som differentieras utifrån ålder och mottagningssätt. Den initiala schablonersättningen

---

¹² Förordningen (2010:1122) reglerar statlig ersättning för insatser för vissa nyanlända.

¹³ § 9 i Förordningen (2010:1122) reglerar statlig ersättning för insatser för vissa nyanlända.

¹⁴ Socialförsäkringsbalken 2 kap § 6 och § 7

¹⁵ § 10-14 Förordningen (2010:1122) reglerar statlig ersättning för insatser för vissa nyanlända

¹⁶ § 15-17 Förordningen (2010:1122) reglerar statlig ersättning för insatser för vissa nyanlända

för kvotflyktingar och utlänningar som tagits emot i en kommun från Migrationsverkets anläggningsboende är:

- 3 000 kronor för barn och ungdomar 0-19 år
- 7 500 kronor för vuxna 20-64 år

Den initiala schablonersättningen för bl.a. anknytningar och de som bott i eget boende under asyltiden är:

- 3 000 kronor för barn och ungdomar 0-19 år
- 4 000 kronor för vuxna 20-64 år

Ersättningen betalas ut direkt till berörd kommun utan att kommunen behöver lämna in en ansökan. Utbetalning sker vid utgången av månaden efter att den nyanlände togs emot i kommunen.

2012 erhöll Värmdö kommun schablonersättning för.

- etableringsflyktingar med 904 200 kr samt
- glappet med 80 000 kr för vuxna och barn.

Glappet, försörjningsstöd och komplettering

De flesta av nyanlända är under etableringsperioden självförsörjande tack vare etableringsersättning och bostadsbidrag. Men eftersom hyrorna i vissa delar i kommunen är höga jämförd med etableringsersättning, särskild för ensamstående med barn, har några etableringsflyktingar behövt kompletterande ekonomiskt bistånd från kommunen för sin försörjning.

Tiden mellan första mottagning i kommunen, mötet med Arbetsförmedlingens handläggare och upprättande av etableringsplan är beräknad till cirka en månad. Den perioden kallas ”glappet”. Kommunen är skyldig att betala glappet som motsvarar en månads försörjningsstöd enligt gällande riksnorm. I vissa fall kan det dröja längre än en månad innan de nyanlända erhåller etableringsersättning, vilket innebär att kommunens ekonomiska ansvar för de nyanländas försörjning förlängs. Kommunen erhåller schablonersättning från staten endast för glappet.

Värmdö Kommuns utgift för glappet och kompletterande försörjningsstöd till nyanlända för 2012 uppgick till ca 135 000 kr. Då intäkterna för år 2012 uppgick till 80 000 kr hade Värmdö Kommun därmed en kostnad på 55 000 kr för år 2012.

Ersättning för mottagande av ensamkommande barn och ungdomar

En kommun som tar emot ensamkommande barn och ungdomar med uppehållstillstånd har, utöver grund- och schablonersättning, rätt till ersättning för vissa kostnader som har ett direkt samband med barnets boende och omvårdnad¹⁷.

Kommunen kan få ersättning för de barn som vid ankomsten till Sverige är skilda från båda sina föräldrar och står utan legal vårdnadshavare¹⁸. Ersättningarna kan också avse de som har fyllt 18 år men inte 21 år, under förutsättning att vård påbörjats före 18 års

---

17 § 28-31 Förordningen (2010:1122) reglerar statlig ersättning för insatser för vissa nyanlända

18 § 28-30 Förordningen (2010:1122) reglerar statlig ersättning för insatser för vissa nyanlända

ålder och det finns beslut om fortsatt vård. Om barnet återförenas med sin familj eller blir svensk medborgare upphör rätten till ersättning.

Ersättning för omvårdnad

Kommunen kan få ersättning för kostnader av sådan vård i annat hem än barnets eget¹⁹. Det ska vara faktiska kostnader som har ett direkt samband med barnets omvårdnad som t.ex. placering i familjehem eller placering på institution eller jourhem. För familjehem består kostnaden oftast av två delar, arvodesdel inklusive lönekostnadspålägg samt omkostnadsdel.

Ansökan sker kvartalsvis i efterskott. Underlag som redovisar kostnaderna ska bifogas varje ansökan. Placeringsbeslut ska dessutom bifogas första ansökan, samt när placering har omprövats/förlängts. Ansökan ska lämnas av kommunen till Migrationsverket inom ett år från utgången av det kvartal ansökan avser.

En faktor som komplicerar

Kostnader för beviljade insatser (köp av verksamhet) som beviljats före 18 års ålder ersätts full ut efter återsökning. Till och från uppstår extraordinära kostnader i flyktingfamiljer som går att återsöka. I slutet av år 2012 återsökte Socialnämnden sådana kostnader för en barnfamilj och beviljas 82 % av utlagt belopp. Beslutmotiveringen löd; att migrationsverket har slut på medel för året.

Ersättning för boendeplatser för ensamkommande barn/ungdomar

En kommun kan få ersättning för överenskomna boendeplatser för ensamkommande barn/ungdomar som har uppehållstillstånd. Ersättningen består av ett schablonbelopp som är:

- 1 600 kronor per dygn för varje överenskommen plats och
- därutöver ett schabloniserat tillägg med 300 kronor per dygn för varje belagd plats²⁰.

Ersättning för överenskommen plats betalas ut utan föregående ansökan och för belagd plats efter redovisning från kommunen i efterskott för varje kvartal.

Ersättning för stöd och hjälp i boendet och särskilda boendeformer

Kommunen kan få ersättning för stöd och hjälp i boendet och särskilda boendeformer för service och omvårdnad för insatser på grund av ålderdom, sjukdom och funktionshinder motsvarande 75 procent av kommunens kostnader för insatsen²¹. För att kommunen ska erhålla denna ersättning ska:

- behovet av insatser på grund av ålderdom ska ha funnits vid mottagandet i kommunen.
- insatser på grund av sjukdom eller funktionshinder ersätts endast om sjukdomen eller funktionshindret fanns vid mottagandet i en kommun eller annars har ett direkt samband med situationen som skyddsbehövande.

---

19 § 29 Förordningen (2010:1122) reglerar statlig ersättning för insatser för vissa nyanlända

20 § 30

21 § 22 Förordningen (2010:1122) reglerar statlig ersättning för insatser för vissa nyanlända

Kostnader för flyktingrelaterade utgifter på Socialkontoret

Årliga personalkostnader, med 2012 års löner, för att handlägga mottagande av 5-30 nyanlända och ensamkommande barn/ungdomar enligt förslag till avtal uppgår till:

- 1 heltidstjänst Flyktingstrateg; 650 000 kr
- 3 heltidstjänster handläggare IFO barn och ungdom; 1 500 000 kr
- 2 heltidstjänster Övrig personal (ekonomi, bostad, administration, ledning); 1 000 000 kr
- Arbetsplatskostnad och IT à 30 000 kr för 6 tjänster motsvarar 180 000 kr
- Overhead kostnader 1,8 %; 69 000 kr
- Övriga kostnader (tfn, bil, utbildning); 15 000 kr

Summeringen för socialkontorets årliga personalkostnader uppgår därmed till 3 345 000 kr. Tillkommande utgifter för:

- Tolkkostnader; 500 000 kr
- Utförarenhetens samtliga kostnader (bl.a. Äppelbo)
- Kostnader för god man efter att ensamkommande barn/ungdom fått permanent uppehålls tillstånd (PUT) enligt nedan.

Överförmyndarnämndens kostnader

När barnen har fått en särskilt förordnad vårdnadshavare får de arvode enligt samma principer som övriga ställföreträdare i enlighet med Sveriges Kommuner och Landstings riktlinjer. Detta arvode är vanligtvis 5-10 % + 2 % av ett prisbasbelopp per år.

- Arvode till god man för tiden innan barnet får permanent uppehållstillstånd kan till största del återsökas från Migrationsverket. Kostnaden återsöks varje kvartal.
- Arvodet för tiden efter att barnet fått permanent uppehållstillstånd och innan barnet får en särskilt förordnad vårdnadshavare interndeberas/återsöks från socialförvaltningen sedan år 2012. Detta för att ÖFN ska få del av Värmdö kommuns statliga bidrag för mottagandet av de ensamkommande barnen.

Uppskattningsvis tar arbetet på ÖFN med anledning av mottagandet av ensamkommande barn/ungdomar 25-50 % av en heltidstjänst.

Konsekvenser för miljön

Inga konsekvenser för miljön.

Konsekvenser för medborgarna

Ett utökat mottagande av nyanlända och ensamkommande barn/ungdomar kan leda till främlingsfientlighet. Hot mot ungdomar samt slagsmål i skolan och ute i samhället har förekommit de senaste åren. Dessa incidenter har krävt resurser från flera olika delar av kommunen, samt i vissa fall lett till akuta åtgärder från socialtjänsten.

Behovet av bostäder ökar på en redan ansträngd bostadsmarknad. Om inte bostadsbyggandet i kommunen ökar riskerar koncentrationen av nyanlända i befintligt bostadsbestånd att öka. Hög koncentration av nyanlända i ett bostadsbestånd kan leda till gruppbildning och "vi och de" tänkande, vilket kan skapa spänningar mellan medborgarna.

Bedömning

Mot bakgrund av den genomlysning av konsekvenser för Värmdö kommun av ett utökat mottagande av nyanlända och ensamkommande barn/ungdomar föreslås Socialnämnden rekommendera kommunfullmäktige att teckna avtal om mottagande av 5-30 nyanlända och ensamkommande barn/ungdomar, och att utöka antalet asylplatser för ensamkommande barn/ungdomar till 5.

Ett avtal mellan Värmdö Kommun och Värmdö Bostäder AB om tilldelning av ett adekvat antal bostadslägenheter är en förutsättning för ett avtal om mottagande av 5-30 nyanlända och ensamkommande barn/ungdomar.

Resursförstärkning för IFO barn och ungdom är en förutsättning för att ett fungerande mottagande omfattande 5 asylplatser för ensamkommande barn/ungdomar.

Kommunen föreslås samarbeta med AB Vårlyus, ett kommunalägt bolag, för placering av ensamkommande asylsökande samt använda Äpplebo enbart som PUT-boende²²

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom socialkontoret.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Bilägges/bilägges ej
1.	Överenskommelse om mottagande och bosättning av nyanlända invandrare	Bilägges
2.	Överenskommelse om anordnande av boende för asylsökande barn utan legal vårdnadshavare i Sverige, s.k. ensamkommande barn	Bilägges
3.	Överenskommelse om anordnande av boende för barn utan legal vårdnadshavare i Sverige, s.k. ensamkommande barn, med uppehållstillstånd	Bilägges
4.	Avtalsförslag Vårlyus AB	Bilägges ej
5.	Tabell 1	Bilägges

Ylva Sjögren
Socialkontorschef

Karin Jöback
Enhetschef Staben

---

²² Boende för ungdomar som beviljats permanent uppehållstillstånd.